

SAMLET SAKSFREMSTILLING

Arkivsaksnr: 03/02410

Arkivkode: U60 &00

Saksbehandler: Nina E. Nissestad

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
0004/04	Formannskapet	22.01.2004

HØRING OM ENDRINGER I ALKOHOLLOVEN M.M.**Saksdokumenter:**

- Utdrag fra høringsnotatet s. 9-14 (følger som utrykt vedlegg til formannskapets medlemmer)
- Utkast til lov om endringer i alkoholloven og enkelte andre lover s. 99-110, (følger som utrykt vedlegg til formannskapets medlemmer)

Saksopplysninger:

Høringsnotatet er i sin helhet tilgjengelig på formannskapskontoret og finnes også på Sosialdepartementets nettsider www.sos.dep.no. Høringsfristen er satt til 27.02.04.

Bakgrunnen for forslag til endringer i alkoholloven m.m.

Sosialdepartementet har i de senere årene mottatt en rekke innspill og synspunkter om behov for endringer i alkoholloven. I tillegg har EØS-avtalen også hatt sitt å si for behovet for endringer, jfr. den såkalte "rusbrus-dommen". Videre har forskning innenfor rusmiddelfeltet gitt ny kunnskap om den dokumenterte effekten av de ulike alkoholpolitiske virkemidlene som også har gitt grunnlag for revisjon av loven.

Administrasjonens utgangspunkt for vurdering av de foreslåtte endringene

Utgangspunktet har vært alkohollovens formål: "... å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer."

Gjennomgang av de mest sentrale endringene med kommentarer**1- Delegasjon – § 1-12**

Alkohollovens bestemmelse om delegasjon foreslåes (§ 1-12) opphevet, dvs at departementet nå foreslår at de ordinære delegasjonsreglene i kommuneloven da skal komme til anvendelse. Dette betyr at begrensningene i adgang til delegasjon i kommunale bevillingssaker fjernes. Endringen må sees i sammenheng med at det foreligger en plikt til utarbeiding av en alkoholpolitisk handlingsplan, der de politiske organer gir retningslinjer for utøvelsen av skjønn i bevillingssaker som evt. delegeres til administrasjonen eller andre organer. Det gjøres oppmerksom på at et nytt kommunestyre ikke er bundet av den alkoholpolitikk det forutgående kommunestyre førte. Ved innføring av bestemmelsen om alkoholpolitisk

handlingsplan lå det som en premiss at den skal tas opp til vurdering etter hvert kommunevalg.

Kommentar: Jeg vurderer departementets forslag som positivt og det må sees i sammenheng med den uttalte politikken om å styrke lokal demokratiet.

2-Vandel - § 1-7b

Forslaget åpner for at kommunen kan krev fremlagt finansieringsplan dersom kommunen vurderer dette som ønskelig. Formålet med endringen er lettere å kunne avdekke stråmannsvirksomhet og lignende. Samt å kunne rydde opp i bransjen og bli kvitt de som driver useriøst og dermed skaper skjeve konkurranseforhold i bransjen. Kravet til vandel foreslåes utvidet slik at kravet til vandel må avgjøres etter en helhetsvurdering ut fra om berørte personer har "vesentlig innflytelse på virksomheten". Dette innebærer at en større personkrets vil bli underlagt en vandelsvurdering. Kravet til vandel foreslås ikke endret, dvs at personkretsen som omfattes må ha utvist "uklanderlig vandel".

Kommentar: En innskjerping i vandelsvurderingen som foreslått vil slik jeg vurderer gjøre det enklere å avdekke useriøse aktører i bransjen og noe som vil være et gode.

3-Dokumentasjonskrav - § 1-7, 3. ledd

Etter alkohollovens § 1-7, 3. ledd kan kommune pålegge søkeren å dokumentere de opplysninger som er nødvendige for å ta stilling til om kravene i §§ 1-7b og 1-7c er oppfylt (hhv. krav til bevillingshaver og andre personer og styrer og stedfortreder). Departementet foreslår en endring i bestemmelsen på grunn av problemer med å avdekke stråmannsvirksomhet og lignende. Departementet foreslår en hjemmel som åpner for at kommunen kan krev fremlagt drifts- og likviditetsbudsjetter. Det vil tilligge kommunen å kreve dette fremlagt om det vurderes som ønskelig.

Kommentar: Departementets forslag er et ledd i å få bukt med stråmannsvirksomhet og komme useriøse aktører til livs. Jeg vurderer derfor forslaget som positivt.

4-Styrer og stedfortreder plikter - § 1-7c

Departementet foreslår at hjemmelforskriften i § 1-7c, 5. ledd utvides slik at den også hjemler forskrift som fastsetter plikter for styrer og stedfortreder som anses nødvendig for utøvelsen av effektiv kontroll.

Kommentar: Jeg støtter departementet forslag. Det er et tankekors at styrer og stedfortreder faktisk i liten grad trenger å være til stede på skjenkestedet når det er disse personene som har ansvaret for at det øvrige personalet får den nødvendige veiledning. Det er også avdekket tilfellet der en og samme person er styrer/stedfortreder for flere skjenkesteder samtidig. Man må da kunne stille spørsmål hvor effektiv kontrollen til styrer og stedfortreder kan bli.

5-Kommunale kontrollutvalg og andre sider ved kommunens kontroll - § 1-9

Departementet ønsker en forenkling av dagens system og foreslår derfor at hver kommune bør ha ansvaret for kontroll med sine salgs- og skjenkesteder. I dette ligger det at det skal tilligge den enkelte kommune selv å vurdere hvordan kontrollen med salgs- og skjenkestedene skal organiseres. På denne bakgrunn foreslår departementet at hjemmelen til å gi forskrift om opprettelsen av kontrollutvalg endres, slik at forskriftshjemmelen ikke lengre omfatter adgangen til å gi forskrifter om opprettelsen av kontrollutvalg og øvrig organisering av kontroll med salgs- og

skjenkestedene. Imidlertid vil ansvaret for utøvingen av kontrollen tilligge kommunen som bevillingsmyndighet.

Kommentar: Jeg slutter meg til departementets forslag fordi jeg vurderer at de lokale forhold bør være avgjørende for hvordan man best kan utøve kontroll med salgs- og skjenkestedene.

6-Internkontroll

I hht alkohollovens § 1-9, 4. ledd kan departementet gi forskrift om internkontroll for slags- og skjenkesteder. Departementet foreslår nå at det bør innføres et krav om at det enkelte salgs- og skjenkested ska ha et internt kontrollsystem. Dette for at bevillingshaver systematisk sikrer seg at de kontrollere at de krav som er stilt til virksomheten fastsatt i eller i medhold av lov loven overholdes.

Kommentar: Jeg vurderer forslaget som positivt og kan heller ikke se at det for seriøse aktører vil by på særlige problemer.

7-Stedelig kontroll med salgs- og skjenkebevillinger

Alkohollovens § 1-9 og alkoholforskriften kap. 10 hjemler kommunens kontroll med utøvelsen av salgs- og skjenkebevillinger. Departementet vurderer at det er behov for at bevillingsmyndigheten i bevillingsperioden får tilgang til de opplysninger som kan belyse spørsmål knyttet til om virksomheten drives i tråd med alkohollovens bestemmelser. Formålet er å sikre en mer effektiv, målrettet og helhetlig kontroll. Dette vil gi bevillingsmyndigheten innsyn i virksomhetens regnskaper og alle lokaler som tilhører virksomheten. Videre åpner det for at det skal kunne tas ut prøver av alkoholholdig drikk som selges eller skjenkes på stedet.

Kommentar: Kommunens muligheter for å kontrollere er i dag begrenset. At det åpnes for en slik kontroll som skisser av departementet vurderer jeg som positivt. Man må her være oppmerksom på at større byer har helt andre problemer enn hva mindre steder har og har derfor behov for mer dyptgående virkemidler.

8-Overgangsperioden ved overdragelse av virksomhet - § 1-10

Etter § 1-10 faller en bevilling bort ved overdragelse av virksomhet. Imidlertid kan virksomheten drives på tidligere eiers bevilling i inntil 3 måneder. Departementet er blitt gjort kjent med at det i noen tilfeller ikke er tilstrekkelig for å få søknaden behandlet. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen suppleres med en adgang for kommunen til å utvide overgangsperioden i tilfeller der søknaden ikke har blitt behandlet og at dette ikke skyldes forhold ved søkeren.

Kommentar: Ingen merknader.

9-Begrepet "åpenbart beruset" - § 8-11

I bestemmelsen heter det at det er forbudt å selge eller skjenke alkoholholdig drikk til personer som er åpenbart beruset, eller skjenke drikk på en slik måte at vedkommende må antas å bli åpenbart beruset. Bestemmelsen har reist en del tolkningsspørsmål i forhold til om den omfatter andre rusmidler enn alkohol.

Departementet foreslår derfor å endre bestemmelsen slik at det klart går frem at den også omfatter forbud mot salg og skjenking av alkohol til personer som åpenbart er påvirket av andre rusmidler enn alkohol.

Kommentar: Jeg har ingen merknader til departementets forslag. I de senere årene har vi sett en utvikling hvor blandingsmisbruk blir mer og mer vanlig.

10-Om bruk av flere bevillinger samtidig - §§ 3-1, 2. ledd og 4-2, 3. ledd.

Departementet foreslår en endring i § 4-1 hvor det blir presisert at salgs- og skjenkebevilling ikke kan gis til samme lokale.

Kommentar: Ingen merknader. Presiseringen er i samsvar med dagens tolkning av bestemmelsen.

11-Inndragning på grunnlag av diskriminering ved skjenkestedet

Departementet foreslår at § 1-8 (inndragningsbestemmelsen) får et tillegg som klart gir hjemmel for inndragning ved utestedsdiskriminering. Dette vil da være diskriminering som skjer "ved skjenkestedet" og at det stilles et vilkår om at det foreligger gjentakelser.

Kommentar: Ingen merknad.

12-Bevillingsmyndighetenes sanksjonsmuligheter

Kommunens sanksjonsmulighet er inndragning for kortere eller lengre tid etter § 1-8. I høringsnotatet drøftes det hvorvidt det bør være adgang til å stille nye vilkår i bevillingen. Departementet ønsker ikke på dette tidspunktet å fremme noe endelig forslag om endring i bevillingsmyndighetenes adgang til å stille nye vilkår i bevillingsperioden.

Kommentar: Jeg slutter meg til departementets vurdering om at forutberegnelighet er et moment som taler i mot og har derfor ingen merknader til forslaget.

13-Bevillingsgebyrene - § 1-7

Departementet foreslår å indeksregulere bevillingsgebyrene som ble fastsatt i 1998.

Kommentar: Jeg mener det er helt riktig at gebyren blir indeksregulert. Gebyrene skal være med å dekke kostnadene ved kontroll. Flekkefjord kommunen har i de senere årene økt ressursbruken til kontroll.

14-Bevillingssystemet for salg og skjenking m.m.

Som en følge av "Rusbrus-dommen" er det i høringsnotatet en rekke forslag om lovteknisk løsninger i forhold til en rettstilstand som allerede er etablert.

Om volumprosentgrensen for salg i dagligvarehandelen

I dag er denne under 4,76 volumprosent. Departementet foreslår at loven endres slik at alkoholholdig drikk med høyre alkoholinnhold enn 4,7 volumprosent omfattes av Vinmonopolets rett til detalj salg. Endringen skyldes problemer med todesimalgrensen (ikke mulig å måle mer nøyaktig enn +/- 0,1, noe også EUs avgiftsregelverk baserer seg på).

Kommentar: Ingen merknad.

Om bevillingssystemet

"Rusbrus-dommen" inneholder momenter som tilsier et bevillingssystem med omsetningsmessig likebehandling med samme alkoholinnhold. Dette reiser imidlertid en rekke problemstillinger knyttet til omfanget av skjenkebevilling, skjenketider og aldersgrense og kan dermed få konsekvenser for alkoholovens bestemmelser. Høringsnotatet drøfter ulike aspekter knyttet til dette. Departementet har valgt å foreslå å endre alkoholoven slik at regelverket bygges opp rundt et generelt prinsipp om likebehandling av øl, vin og brennevin med samme alkoholinnhold.

Kommentar: Dette er et spørsmål med klare politiske føringer, men etter min vurdering kan jeg ikke se at vi kan opprettholde en lov hvor likebehandling ikke er nedfelt.

Volumprosentgrensene for skjenking

I dag er det 6 ulike bevillingskombinasjoner. Departementet foreslår å redusere dette til 3:

- Alkoholholdig drikk med lavere alkoholinnhold enn 4,8 volumprosent
- Alkoholholdig drikk på inntil 22 volumprosent (vin)
- Alkoholholdig drikk på 22 volumprosent (brennevin)

Kommentar: Ingen merknader.

Aldersgrensen for skjenking

I høringsnotater foreligger det 4 alternativer:

1. Aldersgrensen settes til 18 år for skjenking av all alkoholholdig drikk.
2. Aldersgrensen settes til 18 år for skjenking av all alkoholholdig drikk opp til 22 volumprosent, mens alkoholholdig drikk med 22 volumprosent alkohol eller mer skal ha 20 års aldersgrense.
3. Aldersgrense settes til 18 år for skjenking av all alkoholholdig drikk opp til og med 15 volumprosent, mens alkoholholdig drikk med mer enn 15 volumprosent skal ha 20 års aldersgrense.
4. Aldersgrensen settes til 20 for skjenking av all alkoholholdig drikk.

Departementet går inn for alternativ 2. Dette fordi det vil gi god sammenheng med departementets forslag til fremtidig inndeling i bevillingstyper, og bygger på samme grunntankene om at de strengeste reglene forbeholdes de sterkeste drikkene.

Forslaget innebærer en endring av § 1-5 i samsvar med alternativ 2.

Kommentar: Jeg slutter meg til departementets vurderinger i spørsmålet.

Aldersgrense for salg

Departementer foreslår ingen endring i aldersgrensen på 18 år.

Kommentar: Ingen merknad

Aldersgrense for salg ved Vinmonopolet

Departementet foreslår at de samme aldersgrensene som er foreslått for skjenking også gjøres gjeldende for Vinmonopolet.

Kommentar: Jeg slutter meg til departementets forslag.

Alkoholovens saklige virkeområde

Departementet foreslår en endring i forskriftshjemmelen i § 1-3 som gjør det klart at for at loven skal kunne gjelde må produktet kunne drikkes.

Kommentar: Ingen merknad

15-Reklameforbudet - § 9-2

Departementet foreslår ikke at det åpnes for ytterligere unntak i bestemmelsen. Imidlertid vil departementer følge situasjonen internasjonalt på dette området for å se om det vil være nødvendig å utvide adgangen til reklame .

Kommentar: Dagens utforming av bestemmelsen byr på problemer og det hadde vært ønskelig med at departementet allerede nå gikk inn i problemstillingen.

Indirekte reklame

Dvs forbud mot reklame som omfatter bruk av ethvert varemerke eller kjennetegn som forbindes med alkoholholdig drikk. På dette området foreslår departementet at hjemmelsgrunnlaget i forhold til adgangen til å gjøre unntak fra reklameforbudet utformes tydeligere.

Kommentar: Dette er positivt.

16-Rammebetingelser for Vinmonopolets virksomhet

Ordringen med landsplan

Departementet foreslår at ordningen med landsplan avvikles og at det i stedet utøves kontroll med utbyggingstaket og den regionale fordelingen gjennom departementets ordinære eierbeføyelser. Bakgrunnen for endringen er Vinmonopolets behov for større fleksibilitet.

Kommentar: Ingen merknad.

Salg av alkoholholdig drikk som ikke omfattes av Vinmonopolets enerett

Her foreslår departementet at Vinmonopolet ikke gis adgang til å selge øl med lavere alkoholinnhold enn 4,8 volumprosent. I § 3-1 vil det derfor bli presisert at Vinmonopolet ikke har adgang til å selge andre produkter enn slike som omfattes av selskapets enerett. Departementet mener at en endring her vil innebære en sammenblanding av statlige og kommunale økonomiske interesser.

Kommentar: Ingen merknad.

17-Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget i høringsnotat vil etter departementets vurdering ikke innebære store økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunene, staten eller bevillingshaverne.

Kommentar: Etter min vurdering vil nok dette i noen grad avhenge av hvorvidt kommunen ønsker å foreta vesentlige endringer i sin nåværende kontrollordning.

Saksbehandlers vurdering:

Som nevnt ovenfor er forslag til endringer i alkoholloven m.m. fra administrasjonen vurdert ut fra alkohollovens formålsparagraf. I tillegg er det lagt vekt på at formålet med de foreslåtte endringene er å gi kommunen hjemler til kontroll med salgs- og skjenkebevillinger. Kontrollsidene er særlig sterkt vektlagt.

De mest sentrale endringene er kommentert ovenfor og jeg vil tilrå formannskapet å fremme en høringsuttalelse i tråd med disse.

I sakens anledning vil jeg anbefale formannskapet å fatte følgende forslag

Forslag til vedtak:

Flekkefjord kommunens merknader til forslag til endringer i alkoholloven m.m. fremgår av punkt 1-17 i saksfremstillingen ovenfor.

Formannskapet behandlet saken den 22.01.2004, saksnr 0004/04

Behandling:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Flekkefjord kommunens merknader til forslag til endringer i alkoholloven m.m. fremgår av punkt 1-17 i saksfremstillingen ovenfor.
